

Nr 907

Av herr Björk m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5, med förslag till lag om telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m.

(Lika lydande med motion nr 1041 i Andra kammaren)

I propositionen nr 5 föreslås en särskild lag om telefonavlyssning vid grovt narkotikabrott. Förslaget bygger i allt väsentligt på önskemål från rikspolischefen och riksåklagaren, medan justitiekanslern uttryckt vissa betänkligheter. Lagförslaget innebär en uppluckring av nuvarande bestämmelser bl. a. genom att avlyssning blir möjlig vid misstanke om brott, där straffet kan bli mindre än två år.

Justitieministern framlägger sitt förslag vid en tidpunkt, då frågan om förbättrat skydd mot hemlig avlyssning tilldrar sig ökad internationell uppmärksamhet. Europarådets rådgivande församling har nyligen uttryckt önskemål om en förstärkning av medlemsstaternas lagstiftning i denna riktning. Flera stater är i färd med att införa restriktioner för telefonavlyssning, jämförliga med dem som gäller i Sverige.

De argument som i propositionen anföres för ett avsteg från nuvarande ordning är föga preciserade. Med telefonavlyssning skulle man »sannolikt» komma åt några personer som sysslar med narkotikahantering. I varje fall säges möjligheten till avlyssning försvåra deras arbete. Rikspolischefen och riksåklagaren synes inte räkna med att avlyssningen i och för sig skall bringa i dagen något mera omfattande bevismaterial. Olika omständigheter gör det ju också mindre sannolikt att storlangarna skulle förmedla särskilt viktiga uppgifter per telefon. Mot de synnerligen osäkra vinsterna ur spaningssynpunkt måste ställas de klara förlusterna ur integritetssynpunkt. Vikten av att nu sätta in effektiva åtgärder mot narkotikamissbruket utgör inte tillräckligt skäl att just tillgripa telefonavlyssning som medel. Avstår man från detta medel i arsenalen, föreligger alltid möjlighet att förstärka arsenalen på andra punkter. Totalresultatet av ansträngningarna att bekämpa narkotikamissbruket måste rimligen bli beroende av summan av medel som sätts in.

Justitieministern hävdar att det i praktiken inte är fråga om någon stor grupp av misstänkta som skulle bli föremål för avlyssning. Detta är enligt vår mening att gå vid sidan av problemet. När telefonavlyssning omgetts med starka restriktioner i vårt land, har syftet uppenbarligen varit att ge allmänheten trygghet för telefonhemligheten, vilken alltmer kommit att be-

traktas som en grundläggande medborgerlig rättighet. Om en av de viktigare restriktionerna nu genombrytes, nämligen tvåårsgränsen, öppnas fältet för framstötter om telefonövervakning även vid andra typer av brott, där straffet kan bli mindre än två år. På varje särskilt område, där polisen anser sig ha behov av telefonavlyssning i spanings syfte, behöver kretsen av direkt övervakade personer i och för sig inte bli stor. Den krets som indirekt drabbas genom kanske rätt oskyldiga telefonkontakter med de övervakade blir genast avsevärt större. Och det antal personer som tror sig riskera övervakning kan väntas bli ännu mycket större. Debatten om säkerhetspolisens arbetsmetoder har illustrerat hur många människor som hyser oro för att utan grund vara utsatta för polisens övervakning. De grupper som haft en kanske tillfällig och flyktig kontakt med narkotika torde knappast reagera annorlunda, om telefonavlyssning införes vid grovt narkotikabrott. De psykologiska verkningarna av förslaget diskuteras inte alls i propositionen.

Lagen betecknas som tidsbegränsad och skall bli föremål för omprövning 1970. I praktiken riskerar man att riksdagen accepterar en permanent lagstiftning. Mycket talar för att narkotikaproblemet kommit för att stanna och för att polisen även på längre sikt anser sig ha behov av avlyssningsmöjligheter för att komma till rätta med det. Eftersom lagens värde ur polisens synpunkt tydligen inte kommer att avläsas i något mera omfattande bevismaterial som framkommer genom själva avlyssningen, kan riksdagen också fortsättningsvis bli hänvisad till rikspolischefens och riksåklagarens allmänna värderingar som stöd för en förlängning av lagen.

Proposition nr 5 bygger inte på någon utförlig och övertygande bevisning i fråga om den föreslagna lagens värde. Den har inte föregåtts av vare sig offentlig debatt, remissförfarande eller debatt inom riksdagspartierna i denna speciella fråga. Den grundar sig enbart på två höga funktionärens önskemål i ett krisläge, där eftertanken riskerar att inte få tillräckligt spelrum. Den innebär ett viktigt principiellt avsteg från regler avsedda att skydda den personliga integriteten. Riksdagen bör inte acceptera sakens handläggning.

Härmed hemställes,

att riksdagen måtte avslå proposition nr 5.

Stockholm den 11 februari 1969

Kaj Björk (s)

Yngve Möller (s)

Thure Dahlberg (s)
